

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatelj na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi peti vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštne in ne proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Amnestija.

Cesar je izdal amnestijo, ki odpravlja vse politične obsodbe vojaških sodišč, vsem ki so bili obsojeni zaradi žalitve članov cesarske hiše, zaradi javnega miru in veleizdajstva in teh utegne biti mnogo tisoč. Vsem tem pregleda odlok kazni in povrnejo se zopet v življenje. Pomilostilni odlok je vladni akt in ga podpisuje ministrski predsednik. Vendar pa se ne moremo odreči vtisku, da je ta amnestija delo mladega cesarja, o katerem pravijo, da je njegov čut človekoljubnosti precej razvit. Govorilo se je mnogo o vojaški justici, kar je gotovo močno vplivalo na vladarja. Z amnestijo se popravijo krivice, kolikor je to v človeških močeh, ki so se zgodile v teku sedanje vojne. Samo trenutek se treba zamisliti v duševno razpoloženje; prej obsojenci, potaknjeni po ječah, sedaj pa zapeti na prostem in med njimi je mnogo takih, ki niso čutili prav nobene krivde.

Seveda se spominjamo pri tem tudi vseh tistih, ki so spočetka vojne v ječah, dalje onih, ki so bili po prekem sodu obsojeni na smrt; tukaj se ne da nič več popraviti z nobeno amnestijo.

Politična preganjanja lahko delimo v dva dela. Najprej procese proti onim osebam, ki so dobili velike kazni zaradi nepremišljenih besed ali zaradi slabega izražanja. Pri teh „zločincih“ pač ni pravega zločina in prav pravično bi bilo, če bi se jim tudi priznala odškodnina za morda često neopravičeno obsodbo. Drugo skupino tvorijo tendenčni procesi proti poslancem, ki so bili pozvani zaradi svoje politične tendence pred tribunal. Procese je zakrivil politični kurs v tem primeru največkrat. Politični kurs pa ne more biti merodajno merilo. Tem obsojencem, bi se dalo dati popolno zadoščenje šele pred rednim sodiščem, pred porotnim sodiščem, ker bi s tem poslanci dobili zagotovilo, da jih potem ne more nihče več napadati ali obrekovati zaradi obsodbe. Prepričani smo namreč, da amnestija, žal, ne bo sprejeta v vseh krogih z zadoščenjem.

Mi vidimo samo pravičnost, samo to hočemo. Kteremu narodu, kateri stranki obsojenec pripada, ne vprašujemo; po tem povprašuje le tisti, ki nima dovolj čuta za poštenost in zakon, za pravičnost.

Iz vojske odpuščeni rudarji in bratovske skladnice.

Kako imajo ravnati bratovske skladnice s svojimi člani, kadar se vrnejo iz vojaške službe med vojno, določa § 1. vojne naredbe o bratovskih skladnicah (ces. naredba z dne 15. septembra 1916, drž. zak. št. 304).

Potrebno se nam zdi, da še vedno opozarjamo na določene določbe, deloma zato, ker je sedaj več odpustov, deloma, da opozorimo tovariše rudarje tudi sicer na pravice, ki jih imajo.

Onim članom bratovskih skladnic, ki pred vpoklicem še niso dosegli karence, se mora vračunati vojaška služba v karenčno dobo. Članom bratovske skladnice, ki so dosegli karenci že pred vpoklicem, pri kaki bratovski skladnici, se vojaška služba ne vračuna v članstvo. Ti nadaljujejo članstvo, če vstopijo zopet pri tistem rovu, kjer so delali pred vojno, ali pri katerem drugem podjetju, ki pa pripada k tisti bratovski skladnici, tam, kjer so ga prenehali, z istimi prispevki in istimi pravicami do provizije.

Vsi vpoklicanci, če so prej dosegli karenci ali ne, morajo biti zopet sprejeti v bratovsko skladnico brez zvišanja prispevkov in ne da bi plačali prispevke za nazaj, če vstopijo po končani vojaški službi pred potekom štirih mesecev v rudniško delo.

Če torej ne dobi rudar dela v področju svoje prejšnje bratovske skladnice ali ne v tisti kategoriji, ki ji je pripadal pred vpoklicem, sme, čeprav je zaposlen pri podjetju, ki spada v področje druge bratovske skladnice, ostati pri prejšnji bratovski skladnici z vsemi pravicami, ne da bi prispevke plačal za nazaj ali se mu zvišal prispevek, in ima njegov gospodar v tem primeru zakonito

dolžnost, odračunavati prispevke prejšnji bratovski skladnici.

Rudarji, ki ob svojem odpustu prostovoljno, to je neprisiljeno, pristopijo drugi bratovski skladnici, imajo pravico na rezervni delež, in prispevek ter pravice do provizije se pri tej bratovski skladnici odmerjajo dalje po dnevu starosti ob vpoklicu. To je, ravna se z njimi tako, kakor bi bili ob vpoklicu prestopili k tej drugi bratovski skladnici.

Člani bratovskih skladnic, ki so postali vojaški invalidi, imajo pravico do provizije pri bratovski skladnici kakor jo predpisujejo pravila, če so dosegli karenci ali ne, najmanj pa do 200 kron na leto. Vdove in sirote v vojni padlih ali med vojaško službo umrlih članov bratovskih skladnic, imajo pravico do vdovske in sirotinske provizije, ki jo določajo pravila bratovske skladnice.

Iz vojaške službe vračajočim se rudarjem naznanjamo obenem, da je ta vojna naredba o bratovskih skladnicah glavno uspeh posredovanja Unije rudarjev, ki se ji je posrečilo, da je izposlovala za rudarje važne zboljšave.

O seji ljubljanskega občinskega sveta.

V torek je imel ljubljanski občinski svet sejo, ki je v nekaterih stvareh dokaj zanimiva, ker se postavlja občinski svet na prav ozkosrčno stališče.

Župan je predlagal na primer, da se dovoli magistratnim uslužbencem enkratna draginjska doklada, kakršno je dovolila država za svoje uslužbence in uradnike. Te doklade pa ne dobe tisti, ki so v vojaški službi. Na dnevnem redu je bila tudi predloga, s katero se odpravlja nabava obleke slugam. Poročevalec je rekel, da bi stala obleka sedaj nad 1400 K, zato pa dobe namesto obleke dotični uslužbenci 400 K, tisti, ki so pa doslej dobivali po 150 K za obleko, dobe 350 K. Službena pragmatika za slugo je sedaj med vojno že tretjič poslabšana, kar po našem mnenju ni pravično. Socialno demokratični zastopnik je stavil nasprotni

LISTEK.

„Brez aneksij in odškodnine.“*)

Mr. James Murrey, generalni ravnatelj časopisnega sindikata, voditelj akcijske družbe za izdelovanje razstreliva, član združenih transportnih družb za promet na morju in na kopnem, posluša poročilo svojega tajnika in vpraša:

„Kaj so pravzaprav ti Rusi? Tepci?“

„Ne,“ odvrne tajnik, „idealisti so.“

„Ah-h“, godrnja Mr. James predse, „za odstop zemlje in vojno odškodnino se torej ne marajo bojevati?“

„Ne, sire!“

„In brez aneksij? S tem bodo menda vendar zadovoljni?“

„Da, sire!“

„In ali bodo pričeli tudi ofenzivo?“

„Da, sire!“

*) Gorkijevo glasilo „Novaja Žizn“ je objavilo dne 23. maja to satiro glede na izkoriščanje tega gesla po angleškem kapitalu.

Mr. James se nekoliko zamisli; potem pravi hipoma:

„Vse uradnike naših časnikov povabite in jim zabičajte, da takoj prične agitacijo v prilog vojne brez odstopa zemlje in vojne odškodnine.“

„Ali ne za mir brez odstopa zemlje in vojne odškodnine“, zajeclja tajnik strahopetno.

„Za vojno!“ ga prekinje sir James z zapovedujočim glasom.

„Ali sire“... skuša tajnik ugovarjati. Mr. James oblastno nagubanci svoje obrvi.

„Kakšni pa so smotri, ki se vojujemo zanje?“

Tajnik pobesi oči, prične nervozno otipavati konec svojega žepnega robca in odgovori vzhiceno, veš zardel v obraz:

„Za civilizacijo, pravičnost, pravice malih narodov, uničenje barbarstva, zmago nad militarizmom.“

„Dovolj“, ga prekinje Mr. James nekoliko nestrpno. „In sedaj izpopolnimo svoj program s klavzulo brez aneksij in odškodnine.“

„Pravite pa tudi“, — pripomni tajnik boječe, „na podlagi samoodločbe narodov“...

„Izborna, famozna!“ vzklikne sir James. „Tu imate torej imenitno snov za agitatorične uvodne članke: velika ruska revolucija, ideali demokracije...“

Pri teh besedah James nekoliko zajeclja. Nestrpno se igra s prsti in dostavi z razdraženim glasom:

„No... kakšne besede pa boste še rabili pri tem?“

Tajnik hiti odgovarjati: „Mednarodno pobratimstvo, naloge delovnih množic...“

Sir James kimaje pritrdi in nadaljuje:

„Ah da, to z internacionalo in vse te izraze...“ Sir James se neodločno zgane.

„Strinjamo se s tem svetim navdušenjem, hm-da, z ognjevitim poletom itd. in na svojo zastavo zapišemo čisto geslo evropske nesebične demokracije: vojna brez aneksij in odškodnine... Ali ste ugenili mojo misel?“

„Da, sire!“

„Čim je pa vse gotovo“, nadaljuje Mr. James, „bomo li našli pri vas ljudi dejanja, s katerimi naj dovedemo vso operacijo do srečnega konca?“

predlog, (ki pa je dobil le štiri glase) v katerem je zahteval najprej, da se nabavlja tudi sedaj službena obleka, če pa že to ni mogoče, naj se prispevki primerno zvišajo in zenačijo. Tudi v uradniško službeno pragmatiko se uvajajo polagoma slabše in rigoroznejše določbe, čemur se bo treba enkrat odločno upreti.

Socialnodemokratski občinski svetnik je izročil županu štiri predloge, ki so za bodočnost prav velikega pomena. Če pomislimo, da imamo v Ljubljani pluralno volilno pravico, dalje, da že tri leta ni nobenih nadaljevalnih šol za obrtno vajeništvo in tudi v drugih šolah, zlasti v ljudskih uveden le delen pouk, so to dejstva, ki morajo nehoti silno neugodno vplivati v bližnji bodočnosti. Ni prostorov za šole, ni denarja za šole in delavska stanovanja, za volilno pravico še nismo zreli: sami taki izgovori. Drugačnoma so pa ta vprašanja, če jih ogledamo pogloblje. Splošna in enaka volilna pravica je tako naravna zahteva, da ni proti njej nobenih opravičljivih izgovorov. Šolstvo je bistvena potreba za napredek. Zakaj bi ravno pri nas morali biti brez teh šol? Prostor se dobe ob dobri volji, če že ne popolnoma primerni, pa vsaj za silo. Vrhutega bomo imeli bodočo zimo pomanjkanje kuriva in otroci naj prezebajo doma! Napraviti se namerava nekaj grelnic, ki bodo zlasti za dorasle, velikega pomena, otrokom pa lahko nadomestujejo take grelnice vsaj deloma šola in zavetišča. Gospod župan se vedno pritožuje, da nima denarja; temu radi verujemo, toda če je za vse druge stvari denar, potem mora biti tudi za lastne nujne potrebe. Davčna sila vseh podjetniških panog in korporacij je sedaj velika in za nujne stvari se najame tudi lahko večja posojila, ker je sedaj zato ugodna prilika. In če se hoče kdaj občina emancipirati, od volje posameznih klik, da bo lahko delovala socialno pravično, mora poobčiniti še več stvari. Za tako emancipacijo ne zadostuje le lastna plinarna, elektrarna, vodovod, zastavljalnica in pogrebni zavod, marveč občina mora prevzeti v svojo roko tudi stanovanjsko zadevo, aprovizacijo v lastni režiji, nakupiti svet in pomnožiti svojo posest.

Iz teh razlogov je stavil socialnodemokratski zastopnik v občinskem svetu zaenkrat naslednje predloge:

Za občinsko volilno reformo:

„Slavni občinski svet skleni:

Ker nova doba nujno zahteva demokratizacijo javnih korporacij, sklene občinski svet deželnega stolnega mesta Ljubljana:

Volitveni red za mesto Ljubljano se spremeni, in sicer se uvede splošna in enaka volilna pravica po proporcionalnem sistemu za vse samopravne osebe obojega spola.

„Da, sire,“ je odgovoril tajnik, Mr. Miljukov, Mr. Gučkov, stranki kadetov in oktohistov.

Sir James postaja miren.

„D - da!“ pravi, zatopljen v misli.

„Toda med temi idealisti? Ali se tudi tam dobe trezne in vrle glave?“

„Da!“

„In te bi bile?“

„Te so Mr. Plehanov in njegova skupina.“

„Ah - h - h!“ zagodrnja Mr. James za tegnjeno.

„Skupina“, pripomni tajnik, „se imenuje Sloga.“

„Sloga s kom?“ vpraša sir James prav pazno.

„Z meščanstvom.“

Sir James zopet pritruje kimaje in dostavi nekam sanjavo in zamišljeno: „To ljudstvo ima še zdrave instinkte. Kapital je varno spravljen.“

Mr. James se dvigne s svojega sedeža in se spreha po sobi. Potem sede k svoji pisalni mizi in prične pregledovati „Načrt družbe za preskrbo posojil ruskim mestem.“

Pristojni odsek naj izdela dotični načrt volilne reforme za Ljubljano najkasneje v dveh mesecih.“

Za revizijo stanovanj in gradnjo delavskih stanovanjskih hiš:

„Slavni občinski svet skleni:

Stanovanjska mizerija je v Ljubljani že desetletja razmeroma velika. Nedostaje malih stanovanj in prav mnogo jih ne ustreza zdravstvenim potrebam. Zaraditega naj občina:

1. zgradi večje število stanovanjskih hiš v prvi vrsti za neimovite sloje in potem za srednje v priročnih delih mesta;

2. izvede naj v teku enega leta revizijo zlasti vseh manjših stanovanj in odpravi nedostatke, poroča o uspehu revizije ter stavi primerne predloge;

3. v namene stanovanjskega vprašanja, to je nakup stavbišč in gradbo stanovanjskih hiš, naj se postavi večji znesek v proračun, oziroma dovoli najetje večjega posojila.“

Za zopetno uvedbo obrtno-nadaljevalnih šol:

„Slavni občinski svet skleni:

1. V bodočem šolskem letu 1917/18 se zopet odprejo nadaljevalne šole za obrtne vajence in obenem za obrtne vajenke;

2. če ni mogoče urediti pouka po sedaj običajni in razmeroma praktični strokovni delitvi, naj se uredi bolj enotna nadaljevalna šola, eventualno se raztegni pouk na več dni v tednu in se oziraj v prvi vrsti na realne v praktičnem življenju potrebne učne predmete;

3. izposluje naj se prispevek za vzdrževanje pri pristojnih korporacijah.“

Za uvedbo popolnega šolskega pouka:

„Slavni občinski svet skleni:

Občinski svet deželnega stolnega mesta Ljubljana naroča, da ukrene mestni magistrat vse potrebno, da se uvede zopet popolni pouk na ljubljanskih, zlasti ljudskih šolah.“

Vsi štirje predlogi so se odkazali pristojnim odsekom. Želimo pa da odseki kmalu poročajo o njih.

Domači pregled.

Iz seje ljubljanskega občinskega sveta. Občinska seja v torek je bila izredno dolga. Poleg poročila županovega je bil tudi dnevni red obsežen. Mestnim uslužbencem so se dovolile draginjske doklade, ki utegnejo znašati 43.700 K. Enako bo vplivala občinska uprava, da dovolijo mestna podjetja svojim uslužbencem draginjsko doklado. Na drugem mestu priobčene predloge s. Mlinarja je odkazal župan odsekom. Občina je podpisala 432.000 K šestega vojnega posojila. Pri razpravi o službenih oblekah mestnih slug je trdil poročevalec, da bi stala obleka sedaj 1400 K; dovoli se 400 K namesto obleke, tistim uslužbencem, ki so dobivali doslej 150 K za obleko pa 350 K. S. Mlinar je temu predlogu ugovarjal, češ, da se službena pragmatika že tretjič poslabšuje. Pravično ni, če občina vali tako velika bremena na svoje uslužbenke, in tak predlog ni sprejemljiv, ni socialen. Če že ne bi bilo drugače mogoče, naj bi se prispevek primerno zvišal. To je znatno poslabšanje. Za Mlinarjev predlog so glasovali le trije svetniki S. L. S. in predlagatelj. — Na seji se je poostri la tudi uradniška službena pragmatika sicer samo na videz, toda načelno pa tiči za stvarjo precej važnosti. O apravizaciji je poročal podžupan dr. Triller. Rekel je, da premoga ne bo; drva bi se dobila ali morda tudi premog če bi dobili delavce. Občina je posredovala za prevozne pomočke in delavce, pa doslej to vprašanje še ni rešeno. Ljubljanci bodo imeli vse-kakor bodočo zimo veliko pomanjkanje kuriva. Pomoč evira v glavnem birokratična organizacija.

Splošno pomiloščenje političnih obsojencev. Dne 2. julija je izšlo cesarsko pismo, ki odpušča kazni političnim obsojencem pred civilnimi in vojaškimi sodišči. Cesarsko pismo pregleda kazni obsojencem zaradi veleizdajstva, razaljenja cesarja in cesarske hiše, motenja miru, vstaje, nasilnega postopanja proti zborovanjam, sklicanim od vlade zaradi razpravljanja o javnih zadevah, proti sodiščam ali drugim javnim oblastem in dalje kaznivih dejanj po členih I., II. in IX. zakona z dne 17. dec. 1862, drž. zak. št. 8 iz leta 1863, podpiranja pri enem navedenih zločinov. Pomiloščeni so dalje tisti, ki so bili obsojeni ne zaradi navedenih dejanj, marveč zaradi drugih neznatnih kaznivih dejanj političnega značaja. Ustavijo se tudi vsa še nedognana preganjanja v navedenem obsegu. Izvzete so pa iz tega pomiloščenja vse osebe, ki so se z ubegom umaknile v inozemstvo, prešle k sovražniku ali se po izbruhu vojne niso vrnile v monarhijo. S kaznijo odpušča pismo tudi vse posledice obsodbe, to so razne državljanske pravice, volilna pravica itd. Izrečno naglašajo pismo, da ima namen spravljivosti, ter opominja zlasti Nemce k presodku državnih potreb. S tem pismom so bili pomiloščeni zlasti politiki in pristaši nenemških narodnosti, med katerimi so zlasti dr. Kramar, dr. Rašin, poslanci Choc, Buřival, Netolický; Markov, Kurilovič, slovenski koroški poslanec Grafenauer, Klofač. Za poslance Masaryka, Duricha in dr. Gregorina, ki se nahajajo v inozemstvu, pomiloštev ne velja.

V državnem zboru avstrijskem je povzročila deloma amnestija političnih preganjancev popolnoma nejasno situacijo. Nemci se odvrčajo od sedanje vlade, češ, da ji ne zaupajo.

Proti § 14. Ustavni in justični odsek je predložil državnemu zboru dva predloga proti naredbam po § 14, in sicer proti oni glede odprave porotnih sodišč in pa proti onima, s katerima se podreja civilne osebe vojaškim sodiščem.

Zvišanje prehranilnih podpor. Pododsek za ureditev podpor, ki mu predseduje sodrug Glöckl, je sklenil predlagati zvišanje vzdrževalnine in sicer na Dunaj na 240 K za druge kraje 2 K. Vrhutega zahteva predlog, da sta v odmernih komisijah zastopana dva člana izmed ljudstva. Vlada pravi, da bi tak sklep preveč pomnožil izdatke.

Prehranjevalni urad je skril nedavno dnevno množino dobave moke in kruha od 200 gramov na 175 gramov za osebo; za osebe za težko delo pa od 300 na 250 gramov. Ta naredba nima praktičnega pomena, ker se karte že itak malokje honorirajo v celoti. Ob sedanjem nedostajanju živil, je pa to tudi sicer prevelika omejitev, ki zadene občutno zlasti neimovite in delovne sloje.

Podružnica Unije rudarjev v Idriji je opremila spomenico v zmislu sklepov rudarskega shoda dne 10. junija v Idriji ter jo izročila državnemu poslancu sodrugu Glöcklu, da jo je predložil ministrstvu za javna dela. O shodu in resoluciji smo že poročali v 25. številki „Delavca“. V olajšanje pregleda omenjamo še enkrat ob kratkem vsebino spomenice ter dostavljamo še to, kar v poročilu ni bilo navedeno. Spomenica zahteva primerno zvišanje draginjske doklade za zdrave in uvedbo draginjskih doklad za bolne rudarje. Drva naj se odkazujejo le tistim delavcem, ki delajo po osem ur, v bližnjih gozdih, da jim jih bo mogoče spraviti domov; drugim delavcem, ki delajo po 10 ur, in provizionistom naj se oddajajo drva po potrebi iz skladišča po tistih cenah kakor se oddajajo že sedaj zasebnikom in uradnikom. Delavstvu in šolskim otrokom naj se dobavi po primernih cenah obleka in obutev za zimo. Že v jeseni naj se nabavi, če treba z rekvizicijo, zadosti živil, zlasti krompir, fižol, zelje in zabela. Rudniški in mestni aprovizacijski komisiji naj se priključijo oficijelni delavski zastopniki, ki jih

imenuje delavstvo. S sedanjimi draginjskimi dokladami znašajo n. pr. dohodki rudarja, ki ima osem otrok, komaj K 177.50 na mesec, kar da povprečno na osebo K 17.75. To velja za delavca, ki ima temeljne plače K 4.50 na delavnik; slabše plačani delavci pa ne zaslužijo niti K 150.—. Zaslužki torej niso v nikakršni primeri z draginjo. Bolni delavci ne dobivajo draginjske doklade, prihrankov nimajo, zato je potrebno, da jo dobe tudi ti. Glede dobave kuriva je stvar tudi popolnoma utemeljena: saj to čuti vsak sam, ki potrebuje kurivo. V glavnem gre stremljenje za tem, da preskrbi rudarje z vsemi potrebščinami rudniška aprovizacija: kurivo, obutev in živila, kar je tudi v interesu rudnika. Delavstvo vidno peša, enako tudi delavska mladina. Potrebno je dalje, da ima delavstvo v aprovizacijskih komisijah svoje zastopnike, ker imajo ti zastopniki večji vpogled v socialne razmere in lahko mnogo koristijo s svetom in nadzorovanjem pri nabavi in razdeljevanju blaga. Kljub večkrat izraženi želji po takem zastopstvu ni v nobeni komisiji uradni zastopnikov delavstva. Take želje povsod drugod upoštevajo. Kot posredovalec med rudniškim ravnateljstvom in delavstvom je krajevni odbor rudarske zadruge, ki sedaj nima nikakršnega vpogleda v aprovizacijsko gospodarstvo; kar naravno zbuja mnogo nezaupanja med delavstvom do aprovizacije. Imenujejo naj se torej zastopniki delavstva v rudniško in mestno aprovizacijsko komisijo; število zastopnikov naj določi c. kr. rudniški erar oziroma občinsko predstojništvo. Občina vabi sicer tuptam tudi delavce, ki pa ali niso zaupniki ali pa nimajo potrebne sposobnosti. — To je vsebina spomenice, ki jo je izročil sodrug Glöckl v imenu idrijske podružnice rudarjev v zmislu sklepov rudarskega shoda. Spomenica je opravičena, ki precej olajša bedo v Idriji, če jo bodo merodajni krogi upoštevali. Delavstvo je zopet pravočasno opozorilo na nedostake več ali manj merodajne kroge. Torej vun z dejanji!

Potres, ki je bil v Brežicah je napravil škode okolo 1,300.000 kron.

Vklepanje vojakov odpravljeno. Dne 2. marca t. l. je avstrijski cesar odpravil privezovanje vojakov, z ukazom z dne 19. junija 1917 pa je odpravil tudi vklepanje (špange). Te kazni so bile resnično barbarske.

Crnovojne oprostite za žetev. Poljedelskemu ministrstvu dohaja tako ogromno število takih prošenj, da ni misliti na njih pravočasno rešitev. Zato je svetovati prizadetim, da si rajše izposlušajo pri svoji komandi za žetev primeren dopust. Za dopust ima dotičnik sam prositi pri raportu ali pa predložiti prošnjo svoje žene ali očeta itd. Take prošnje potrjuje dotični vojaški urad, na pošto jih morajo pa stranke same oddajati.

Odpust za orožje nesposobnega moštva iz vojske. „Pester Lloyd“ poroča, da izide naredba, po kateri bo za orožje nesposobno moštvo izpuščeno iz vojske za stalno. Oproščeni bodo tudi tisti superarbitriranci, katerih stanje se očividno ne zboljša toliko, da bi bili sposobni za orožje.

Mezdno gibanje železničarjev v Mariboru. V četrtek dne 28. junija so delavci v delavnicah južne železnice ob 3. popoldne zapustili delavnice in odšli v sprejeto pred okrajno glavarstvo, da povedo svoje želje nadrejeni oblasti in železniški upravi. Povod tej nenadni demonstraciji je dalo dejstvo, da je aprovizacija potom živilskim skladišč skoro popolnoma odrekla. Draginjske doklade, ki jih dobiva delavstvo, so smešno nizke. V torek so dobili ti delavci v živilskem skladišču popolnoma neužitno moko. Že prej so zaupniki večkrat intervenirali pri upravi, pa ni dosti zaleгло. Slaba moka za drag denar jih je tako razburila, da so sklenili predložiti svoje zahteve okrajnemu glavarstvu. Storili so to popolnoma soglasno. Spreveda se je pričela tudi njegova žena. Deputacija zastopnikov se je šla k namestniškemu svetniku in mu

obširno navedla pritožbe delavstva. Pri sprejemu deputacije je bil navzoč tudi delavniški predstojnik. Pritožbo sta podala sodrug Zupanc in tajnik Topf. Namestniški svetnik je obljubil svojo pomoč in zagotovil, da naj se delavstvo zaneša, da se bodo njega pritožbe upoštevale. Pred okrajnim glavarstvom je potem sodrug Zupanc poročal množici o poteku razgovora in prosil delavstvo, naj se zopet vrne na delo. Opominjala sta delavstvo tudi namestveni svetnik in delavniški predstojnik, da naj ostane mirno, in ga zagotovila, da sta vzela pritožbe na znanje. Demonstracija je zbudila v mestu veliko pozornost, zlasti tudi vzorni spreved. Demonstracija je bila tudi opomin, da treba delavstvu pomoči, ker je njega delovna sila že silno opešala.

V Štokholm pojdeti zopet s. Glumac in Markič iz Bosne. Oba potujeta preko Budimpešte. Pridružijo se jim hrvaška delegata s. Kovač in Demetrovič ter slovenska delegata s. dr. Tuma in A. Kristan. Druga vest poroča, da pojdeti v Štokholm tudi s. Mijo Rašević in Štefan Turković.

Nov hrvaški ban je postal Anton pl. Mihalović, pristaš hrvaško-srbske koalicije. Rojen je bil v Oseku leta 1868. Njegovo načelo je, da ostane tudi v bodoče nagodbeno razmerje med Ogrsko in Hrvaško, Slavonijo in Dalmacijo, enako kakor je bilo doslej. Glede volilne reforme na Hrvaškem meni, da jo bo deželni zbor sedaj izvedel, ker je to zahteval od vlade že pred leti. Smer politike na Hrvaškem ostane torej ista.

Maksimalne cene za krompir na Ogrskem so določene na 40 K izbrani, neizbrani 36 K 100 kg.

Velika demonstracija v Budapešti. Prva demonstracija, ki se je vršila pred par tedni za volilno pravico v Budapešti, je sijajno uspela. Dne 27. junija se je demonstracija ponovila. Nad 20.000 ljudi je demonstriralo za volilno reformo in proti Tiszovi stranki. Na dvorišču mestne hiše so priredili shod, po shodu so se demonstracije nadaljevale. Demonstranti so pobili mnogo šip in razdejali mnogo trgovin. Demonstraciji so se pridružili elementi, ki so uprizorili izgrede.

Svetovni pregled.

Svetovna vojna in mir. V svetovni vojni tudi zadnji teden ni nastal očividni preobrat. Na italijanskem bojišču so bili večji boji le na tirolskem oddelku, kjer so avstrijske čete dosegle nekaj uspehov. Izredno hudi boji so pa bili v Galiciji in Voliniji. Rusi so pričeli svojo ofenzivo, a napredovali niso. Ruska ofenziva se ne more smatrati v teh razmerah za resno, ker zanjo ni ugoden notranji položaj v Rusiji. Na Balkanu je sedaj v vojni tudi Grčija, ki pa je že itak izčrpana. Na francoskem bojišču pa se boji enakomerno ponavljajo. Sporazumovo časopisje obeta v kratkem velike dogodke, najbrže še eno ofenzivo za letos. O miru pa nočejo nikjer nič slišati. Mir brez odškodnine in aneksij hočejo, toda vedno dostavljajo zahteve po aneksijah in gospodarskem in političnem vplivu nad posameznimi državami in deželicami. To nam dokazuje, da imperialistične stranke in kliče še vedno vplivajo na svetovno vojno. Na francosko bojišče pošlje tudi Amerika 100.000 mož. Prav verjetno pa to ni. — V Petrogradu in v Ameriki se vedno vrše velike demonstracije za mir.

Socialna demokracija v Nemčiji sklicuje strankini zbor. Odbor nemške socialne demokracije je imel prejšnji torek sejo v berlinski državni zbornici. Sodrugi Scheidemann je poročal o Štokholmskih posvetovanjih, kjer so bile po njegovem mnenju odstranjene mnoge zapreke zbližanju: Nemška delegacija je storila svojo dolžnost in je uverjena, da je opravila mnogo koristnega dela. Po tej poti bo šla dalje. Sedaj mora pa še druga delegacija javno sporočiti, napadno je bilo, da je stavila vsakih

osem dni po malce ugodnejšo ponudbo za separatni mir z Rusijo. Tudi ne sme več odlašati, da dejansko dokaže, da so nje stremjenja v zmislu novih razmer resne. Potrebujemo popolno politiško svobodo, da premagamo nezaupanje v inozemstvu. K sporazumljenju vodi edino pot miru in po tej poti moramo hoditi neglede na kricanje na desnici ali levi. Delujmo dalje za mir, za kruh in svobodo. Po daljši debati je sprejel odbor resolucijo, ki pozivlja na neumorno delo za mir sporazumljenja in izraža željo, da se strankini zbor čimprej skliče. Zbor obeta biti zanimiv. Glede na mirovno akcijo pridejo razen običajnega dnevnega reda v razpravo trije specializirani predmeti: demokratizacija, gospodarska politika, finančna politika in socialna politika. Poročevalci morajo objaviti svoje referate tri tedne pred zborom in na zboru bo poročal potem o teh snoveh skupno s. Scheidemann. Strankini zbor se bo vršil še pred skupno konferenco v Štokholmu, in sicer najbrže v Würzburgu. Tudi mi se nadajamo, da bo ta strankini zbor zadosti osvetlil delovanje nemške socialne demokracije v drugačni luči nego ga prikazuje meščansko časopisje. Na zboru bo govorila stranka, mogočna stranka, ki je delovala ves čas proti svetovni vojni.

Zahteve Poljakov. Shod narodne stranke je postavil, kakor poroča »Kurjer Polski«, te-le zahteve: 1. Neodvisna poljska država z monarhično ustavo, močno vlado in dvema zbornicama na široki demokratični podlagi. 2. Kar najbolj energični razvoj poljske države že med vojno, zlasti ustvaritev močne armade s kadri legij, kar je eden glavnih temeljev razvoja. 3. Dosego samostojnega stališča za Poljsko napram obema vojskujočima se strankama in stremljenju po predpogojih za zastop Poljske pri mirovnih pogajanjih. 4. Priznanje načela, da je mogoče poljsko vlado in poljsko vojsko ustvariti samo v deželi in energični odpor proti ustvaritvi vlade in armade zunaj dežele. 5. Kot izhod iz sedanjega položaja takojšnjo ustvaritev regentskega sveta treh oseb, ki naj bo do izvolitve glave za poljsko državo najvišji organ za poljsko državnost in naj zastopa državo na zunaj. Naloga tega regentskega sveta naj bi bila ustvaritev kabineta ministrov in novega državnega sveta, ki naj deluje do sklicanja deželnega zastopa kot zakonodajni organ.

Nova grška vlada. Predsedstvo in vojno je prevzel Venizelos, Repulis notranje stvari, Politis zunanje in Konduritis mornarištvo. S spremembo kabineta se spremeni tudi politika grške vlade, ki nagiba odločno na stran sporazuma. Že prejšnji teden je nova grška vlada pretrgala vse diplomatske zveze z osrednjimi državami.

Volitve v ustavni zbor je ruska vlada razpisala s posebnim razpisom na dan 30. septembra 1917. Prva seja ustavnega zbora (konstituante) bo dne 13. oktobra 1917.

Ententna konferenca o mirovnih pogojih. V angleški spodnji zbornici je na vprašanje glede na predlagano konferenco zaveznikov Lord Robert Cecil odgovoril: Ruska vlada je predlagala konferenco zaveznikov držav o mirovnih pogojih. Vlada se o tem pogaja z zavezniki.

Lloyd George je še vedno bojevit. Lloyd George je imel v Glasgowu govor, v katerem je trdil, da Anglijo ne zadeva nobena krivda zaradi grozovitih dogodkov svetovne vojne, čeprav pravijo Nemci, da je edino Anglija zanetila vojno. Ruska revolucija je sicer začasno oslabilo vojno silo sporazuma, toda ta sila se okrepi zopet. Priznal je, da podmorska vojna silno škoduje, toda izstradati ali premagati podmorska vojna ne bo mogla sporazuma. Vojska sporazuma je nepremagljiva. Konec vojne bo, ko bodo dosegli aliranci svoj namen; če bi pa vojno nehali le eno uro prej, bi bilo to največja nesreča za človeštvo. Pravijo, da je nemški narod pripravljen skleniti mir, če bodo zavezniki cenili, tudi zavezniki bi ostale pod gospodarskim vplivom nem-

škim. Ne gre tudi, da bi ostali Mezopotamija v Aziji pod turškim gospodstvom: ti dve rodovitni deželi, ki sta sedaj pravi pustinja. Avstrijski ministrski predsednik je odklonil načelo, da naj se usoda narodov prepusti njih željam. Končno je Lloyd George izjavil, da bi bilo najbolje jamstvo za namene sporazuma, če bi se Nemčija demokratizirala; z demokratično Nemčijo bi Angleži obravnavali v povsem drugačnem duhu, prijazneje in spravljiveje. — Govor je torej bil agitacijski govor za nadaljevanje vojne, ki jasno izreka, kakor vsi govori vojnih politikov, da gre za imperialistiške namene kapitalističnih kast. Te in one pokrajine treba iztrgati izpod vpliva te in one države, vpliv zagotoviti na drugi strani pa nasprotnim državam. Če bi imele vojujoče države namen samo izvesti demokratizacijo in pospešiti blagostanje posameznih zanemarenih in zaslužjenih dežel, bi to lahko tudi uredile na mirovni konferenci. Toda tega namena ni, zato agitirajo le za vojno. Zdelo se nam je potrebno dostaviti te pripomnje k govoru Lloyd Georgeja, da si priznavamo nujno potrebo demokratizacije.

Kitajska zopet cesarstvo. Na Kitajskem imajo že dalje časa nemire. Reuter poroča, da se je Hsun Tung iz rodu Mandžu zopet proglasil za cesarja. Če je to poročilo resnično, bodo imeli Kitajci domačo vojno. Kitajska je postala republika 12. februarja 1912; predsednik Juanšikaj je postal 1915 cesar, a ko je 5. junija 1916 umrl Juanšikaj, so nastali nemiri med južno in severno Kitajsko. Monarhija zahteva vojaštvo.

Velika rudniška nesreča v rudniku Hastings v Ameriki. V rudniku Hastings blizu Puebla je nastala razstrelba, ki je odrezala okoli 120 rudarjev. Nastal je ogenj, ki je zahteval življenske žrtve. Med ponesrečenci je okoli 30 Slovencev. V teh rudnikih se dogajajo nezgode izredno pogostoma.

Delavci, napovedujejo nam hude politične boje; ko nastopijo normalni časi, bomo morali biti že pripravljeni!

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Št. 154.

Razglas.

S tem se v zmislu pravil razglašja, da je izredni občni zbor podpisane blagajne dne 26. maja 1917 soglasno sklenil spremembo blagajniških pravil v zmislu cesarske naredbe z dne 4. januarja 1917, drž. zak. št. 6, katere spremembe stopijo provizorično v veljavo.

1. julija 1917.

To se daje p. n. interesantom na znanje z dostavkom, da so bistvene spremembe naslednje:

1. Priglaševanje in odlaševanje zavarovancev je vršiti pisмено na tiskovinah, ki jih izda blagajna. — 2. Celokupni zavarovalni prispevek, od katerega plačuje delodajalec eno tretjino, zavarovanec pa dve tretjini, se določi tako, da znaša na teden štiri desetine povprečnega dnevnega delovnega zaslužka mezdne stopnje, ki so že bile sporočene p. n. interesantom s posebno okrožnico. Šesti del tedenskega prispevka da dnevni prispevek, šestindvajsetkratni dnevni pa mesečni prispevek. Nedelje se ne upoštevajo. Plačevanje kakor dosedaj, in sicer mesečno za nazaj. — 3. Uvede se izredni podporni sklad za izredne podpore potrebne zavarovance, jetične in škrofulozne ter v svrhu podpiranja akcij zoper ljudske bolezni. Posamezni deli sklada začno poslovati dne 1. avgusta 1917, 1. septembra 1917 in 1. januarja 1918. Prispevek znaša za zavarovance po 1 vin, za delodajalca pa po 1/2 vin, na dan. — 4. Bolniška podpora doba se podaljša od 20 na 30 tednov za vse člane, za one, ki so zavarovani vsaj eno ozir. dve leti, pa na 40 tednov ozir. eno leto. — 5. Bolniščina in pogrebšina se zvišata za 15% nad postavljeni minimum. — Po leg materinskega in varstva rojencev se uvede družinsko zavarovanje za članove svojce. Podporna doba 30 tednov.

Do definitivne uredbe zavarovanja in razporeditve pravil, se dajo na željo natančnejša pojasnila v blagajni, Turjaški trg št. 4/L, od 8. dopoldne do 1. popoldne, kjer je na upogled tudi nekaj izvodov pravil. Sočasno se razpošlje natančen pregled zavarovalnih prispevkov. Uvrstitev v nove mezdne stopnje se bo izvedla na podlagi dosedanjih podatkov, tekem julija pa temeljem naznanil, ki jih bo napraviti.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani,
dne 25. junija 1917.

Mihael Rožanec s.
načelnik.

500 KRON

vam plačam, če ne odpravi moj uničevalec korenin „Ria-Balsam“ vašo kurja očesa, bradavice in oroženelo kožo v treh dneh brez bolečin. Cena lončku s poroštvenim listom K 175, trtje lončki K 450, 6 lončkov K 750. Stotine za hvalnih in priznanih pisem. Kemi, Košice (Kaschau, Kassa) 1. pošt. predal 12/391, Ogr.

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela vlog koncem leta 1916 K 55,000.000.—
hipotečnih in občinskih posojil „ 30,600.000.—
rezervnega zaklada „ 1,500.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

4%

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%,
izven Kranjske pa proti 5 1/4% obrestim in proti najmanj 1%
oziroma 3/4% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Franciškanova ulica št. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za . . shode in veselice. . .

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. . .

Stereotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna v Zagorju

vabi na

izredni

občni zbor

delegatov in zastopnikov

ki se bo vršil dne 15. julija 1917 ob 2. uri popoldne v gostilni gospe Frančiške Rancinger v Zagorju.

DNEVNI RED:

1. Sklepanje o premembi blagajniških pravil v zmislu ces. nar. z dne 4. januarja 1917, drž. zak. št. 6.
2. Predlogi načelstva in sklepanje o njih.

Občni zbor je sklepčen v zmislu § 29 pravil, ako je vsaj 30 delegatov in zastopnikov navzočih, ki se po pravilih smejo udeleževati občnega zbora. V slučaju, da ob sklicani uri ne bo občni zbor sklepčen, se vrši ob 3. uri popoldan isti dan in v istih prostorih drugi občni zbor, ki je sklepčen brez ozira na število navzočih.

V Zagorju, dne 3. julija 1917.

Ivan Wallend,
nač. namestnik.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje

(Strickmaschinen)

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe za-
stonj in franko.